

Dataprioriteringsrådet

Deres ref.::

Høringssvar - veileder

Deres dato:

4. juni 2026

Vår ref.::

26/244

Vår dato:

17. august 2026

Høringssvar - Veileder ved tilgjengeliggjøring av data fra offentlig sektor

Departementenes digitaliseringsorganisasjon (DIO) leverer og forvalter felles digitale tjenester for departementsfellesskapet. DIO har også en sentral rolle i arbeidet med informasjonsforvaltning, digital samhandling og innføring av felles digitale løsninger på tvers av departementene.

Tilgjengeliggjøring, deling og gjenbruk av data er viktige forutsetninger for effektiv ressursbruk, bedre samhandling, kunnskapsbaserte beslutninger og økt digitalisering i offentlig sektor. DIO ser derfor positivt på arbeidet med å videreutvikle veiledningen på området og mener veilederen kan bli et nyttig verktøy for offentlige virksomheter som skal tilgjengeliggjøre data.

DIOs høringssvar følger strukturen i Digdirs svarmal og avsluttes med våre samlede anbefalinger til videreutvikling av veilederen.

1. Veilederens relevans og nytteverdi

På hvilken måte kan veilederen være nyttig for offentlige virksomheter som tilgjengeliggjør data?

DIO vurderer at veilederen kan bli et nyttig felles utgangspunkt for offentlige virksomheter som skal tilgjengeliggjøre data. Den samler sentrale juridiske, organisatoriske og tekniske hensyn på ett sted, og den bidrar til å gjøre forventningene til datadeling mer forståelige. For departementsfellesskapet er dette særlig relevant fordi flere virksomheter forvalter data som kan ha verdi på tvers av sektorer, men der gevinstene ofte avhenger av at dataene er dokumentert, synlige, maskinlesbare, forståelige og mulig å gjenbruke over tid.

Veilederen er særlig nyttig fordi den løfter fram metadata som en forutsetning for at data kan finnes, vurderes og tas i bruk. Dette treffer et praktisk behov i departementsfellesskapet: Det er ikke tilstrekkelig at data finnes i et system; andre må kunne forstå hva dataene betyr, hvem som forvalter dem, hvilke vilkår som gjelder, hvilken kvalitet de har, hvor oppdaterte de er, og hvordan de kan brukes videre. Dette er også en forutsetning for trygg og effektiv bruk av data i KI-løsninger, analyse, automatisering og beslutningsstøtte.

DIO mener også det er positivt at veilederen bygger videre på etablerte standarder og spesifikasjoner for beskrivelse av data. Særlig er koblingen til Standard for beskrivelse av datasett, datatjenester og datakataloger (DCAT-AP-NO) viktig. En tydelig sammenheng mellom veilederen og etablerte standarder vil gjøre det lettere for virksomhetene å omsette anbefalingene til praktisk arbeid med dokumentasjon, publisering og forvaltning av data.

Samtidig mener DIO at veilederen bør operasjonaliseres tydeligere. Slik den foreligger, beskriver den mange riktige prinsipper, men gir i begrenset grad støtte til hvordan virksomheter bør gå fram i praksis. For at veilederen skal få effekt, bør den hjelpe virksomhetene med å prioritere, fordele ansvar, vurdere modenhet og omsette anbefalingene til konkrete aktiviteter i linje, prosjekter, anskaffelser og systemforvaltning.

Konkrete forslag til endringer i veilederen

- **Legg inn en gjennomføringsmodell.** DIO anbefaler at veilederen suppleres med en kort modell for gjennomføring i virksomhetene, for eksempel: kartlegg data, avklar eierskap og rettigheter, dokumenter metadata, vurder delbarhet, velg tilgjengeliggjøringsform, publiser, forvalt og mål bruk.
- **Tydeliggjør roller og ansvar.** Veilederen bør beskrive typiske roller som dataeier, systemeier, behandlingsansvarlig der personopplysninger inngår, juridisk rådgiver, arkitekt, sikkerhetsfunksjon, fagmiljø og forvaltningsansvarlig for datatjenester.
- **Knytt veilederen til eksisterende styringsprosesser.** Veilederen bør forklare hvordan anbefalingene kan tas inn i porteføljestyling, anskaffelser, arkitekturarbeid, orden i eget hus, systemutvikling og gevinstrealisering.

Et sentralt mål er at data skal være enkle å finne, forstå og ta i bruk. Rådet ønsker særlig innspill fra virksomheter og personer som bruker data fra offentlig sektor.

Dekker veilederen de behovene dere har som brukere av offentlige data? Er det viktige brukerbehov som ikke er omtalt?

Veilederen dekker flere viktige brukerbehov, særlig behovet for å kunne finne data, forstå innholdet, vurdere kvaliteten, se bruksvilkår og få tilgang til data på en maskinell og forutsigbar måte. Dette er relevante behov for DIO og departementsfellesskapet, både som brukere av data og som aktører som skal bidra til bedre informasjonsforvaltning og økt gjenbruk på tvers av departementene.

DIO mener likevel at brukerperspektivet kan tydeliggjøres. Databrukere trenger ikke bare tilgang til data; de trenger forutsigbarhet. Det innebærer tydelige kontaktpunkter, informasjon om endringer og versjoner, stabile identifikatorer, dokumentert datakvalitet, oppdateringsfrekvens, historikk, vilkår for bruk og viderebruk, samt avklaring av hvem som kan svare på spørsmål om dataene. Dette er særlig viktig når data skal inngå i tverrgående analyser, KI-modeller, automatiserte prosesser eller beslutningsstøtte.

Et gjennomgående brukerbehov som bør omtales tydeligere, er avklaring av eierskap til data. Uklart eierskap gjør det vanskelig å avklare hvem som kan beslutte deling, hvem som kan fastsette vilkår, hvem som har ansvar for kvalitet, hvem som skal varsle endringer, og hvem som kan avklare viderebruk. Dette gjelder både ved deling ut av offentlig sektor og ved deling og gjenbruk internt i departementsfellesskapet.

Konkrete forslag til endringer i veilederen

- **Ta inn et eget punkt om dataeierskap og forvaltningsansvar.** DIO anbefaler at veilederen tydeliggjør at tilgjengeliggjøring av data krever avklart eierskap, forvaltningsansvar og beslutningsmyndighet. Dette bør omfatte ansvar for metadata, kvalitet, tilgang, vilkår, endringer og avvik.
- **Presiser vilkår for bruk og viderebruk.** Veilederen bør tydeliggjøre at vilkår ikke bare handler om lisens, men også om praktiske forhold som kreditering, endringsvarsling, ansvarsfraskrivelse, bruk av historiske data, begrensninger og eventuell håndtering av beskyttede data.
- **Beskriv behovet for endringsinformasjon.** Det bør vurderes et eget avsnitt om endringslogger, versjonering og varslingsmekanismer. For databrukere kan uvarslede endringer i datastruktur, begreper, API-er eller kvalitet gi stor risiko.

Hva kan man gjøre i offentlig sektor gjøre for å sikre at veilederen blir tatt i bruk og har en positiv effekt?

DIO mener at effekten av veilederen i stor grad vil avhenge av hvordan den forvaltes, forankres og kobles til praktiske styringsmekanismer. En veileder som bare publiseres som et dokument, vil ha begrenset effekt. For å bli tatt i bruk må den inngå i virksomhetenes ordinære arbeid med styring, informasjonsforvaltning, arkitektur, anskaffelser, systemforvaltning, sikkerhet og juridiske vurderinger.

Det bør etableres en tydelig forvaltningsmodell for veilederen. Det bør framgå hvem som eier veilederen, hvordan den oppdateres, hvordan innspill håndteres, hvordan endringer kommuniseres, og hvordan virksomheter kan finne praktisk støtte. Dersom Digdir får ansvar for forvaltning og videreutvikling, bør dette kombineres med aktiv veiledning, eksempler, sjekklister og arenaer for erfaringsdeling.

DIO anbefaler også at veilederen suppleres med enkle virkemidler som gjør det lettere å ta den i bruk: en kortversjon for ledere, en praktisk sjekkliste for prosjekter og systemeiere, en modenhetsmodell, minimumskrav for metadata, eksempler på gode databeskrivelser, eksempler på lisens- og vilkårstekst, og eksempler på hvordan anbefalingene kan innarbeides i anskaffelser og utviklingsløp.

Veilederen bør også utformes i klarspråk og suppleres med konkrete eksempler som gjør anbefalingene lettere å forstå og anvende. Erfaring viser at mange virksomheter har behov for praktiske eksempler på hvordan krav og anbefalinger kan omsettes til handling. Det bør også vurderes å publisere veilederen på både norsk og engelsk for å støtte internasjonal bruk og viderebruk av norske offentlige data.

Konkrete forslag til endringer i veilederen

- **Lag en sjekkliste for virksomheter.** Sjekklisten bør kunne brukes ved nye datadelingsinitiativ, ved anskaffelse av nye systemer, ved større endringer i eksisterende systemer og ved vurdering av datasett som kan ha høy samfunnsverdi.
- **Etabler en kort lederversjon.** Ledere trenger en kort forklaring av hvorfor datadeling krever prioritering, ansvar, finansiering og risikostyring. Uten ledelsesforankring blir veilederen vanskelig å gjennomføre i praksis.
- **Bruk flere praktiske eksempler og klarspråk.** Veilederen bør inneholde flere eksempler som viser hvordan anbefalingene kan anvendes i praksis. Veilederen bør samtidig utformes i klarspråk og vurderes publisert på både norsk og engelsk.
- **Koble veilederen til mål og indikatorer.** Det bør vurderes anbefalte indikatorer, som andel datasett med metadata, andel datasett med avklart lisens, antall datasett med dokumentert kvalitet, antall datatjenester med endringslogg og andel systemanskaffelser der deling er vurdert fra start.

Rådet foreslår at veilederen erstatter Retningslinjer ved tilgjengeliggjøring av offentlige data ([lenke til regjeringen.no](https://www.regjeringen.no)). Rådet mener at en veileder er mer fleksibel og enklere å holde oppdatert. Samtidig kan en veileder oppfattes som mindre forpliktende enn et rundskriv og/eller retningslinjer. Hvilke fordeler og ulemper ser dere med at det er en veileder fremfor retningslinjer?

DIO ser klare fordeler ved at dokumentet utformes som en veileder. Temaet utvikler seg raskt, regelverket er i endring, og tekniske og organisatoriske praksiser endres over tid. En veileder kan oppdateres raskere enn mer formelle retningslinjer, og kan lettere suppleres med eksempler, sjekklister, begrepsforklaringer og praktiske råd.

Samtidig er det en risiko for at en veileder oppfattes som mindre forpliktende. Datadeling krever ofte prioritering, tverrfaglig samarbeid og ressurser. Dersom anbefalingene framstår som valgfrie eller uklare, kan virksomheter med lav modenhet eller begrenset kapasitet nedprioritere arbeidet. Dette kan svekke muligheten for felles praksis og redusere nytten for brukere av offentlige data.

DIO anbefaler derfor en mellomløsning: Veilederen bør beholdes som fleksibelt pedagogisk virkemiddel, men den bør skille tydelig mellom rettslige krav, anbefalt minimumspraksis og gjeldende beste praksis. På den måten kan dokumentet både være praktisk og oppdaterbart, samtidig som det gir virksomhetene et tydelig bilde av hva som forventes.

Konkrete forslag til endringer i veilederen

- **Bruk tre nivåer konsekvent.** DIO foreslår at hvert hovedpunkt merkes med: 1) rettslig krav, 2) anbefalt minimumspraksis, og 3) gjeldende beste praksis. Dette vil gjøre veilederen mer styringsrelevant og lettere å bruke.
- **Erstatt eller nyanser formuleringen «beste praksis».** DIO anbefaler formuleringen «*gjeldende beste praksis*». Begrunnelsen er at praksis på dataområdet utvikler seg, og at veilederen bør signalisere læring, forbedring og løpende oppdatering, ikke endelig fasit.
- **Vis konsekvens av å ikke følge anbefalingene.** For hvert sentralt punkt bør veilederen kort forklare praktisk risiko ved manglende etterlevelse, for eksempel lav gjenbruk, uklare rettigheter, feil bruk av data, manglende KI-egnethet eller svakere samhandling

2. Skillet mellom krav og anbefalinger

Veilederen skiller mellom gjeldende og kommende rettslige krav på den ene siden, og anbefalinger for god praksis på den andre siden. Rådet ønsker innspill på om denne balansen er hensiktsmessig og forståelig.

Er forskjellen på krav og anbefalinger hensiktsmessig og forståelig? Er det anbefalinger som i realiteten er krav, og i så fall, etter hvilket regelverk?

DIO mener at skillet mellom krav og anbefalinger er nødvendig og i hovedsak hensiktsmessig. Det er positivt at veilederen forsøker å vise hvilke forhold som bygger på gjeldende eller kommende regelverk, og hvilke forhold som er anbefalinger for god praksis. Dette kan gjøre veilederen mer presis og redusere risikoen for at juridiske krav og faglige råd blandes sammen.

Samtidig bør skillet gjøres enda tydeligere. Enkelte anbefalinger kan i praksis være nødvendige for at virksomheten skal kunne oppfylle krav eller oppnå formålet med datadeling. For eksempel kan dokumentasjon av datakvalitet, faste identifikatorer, stabile tilgangsmekanismer og avklart eierskap være avgjørende for at data faktisk kan brukes og gjenbrukes på en trygg måte, selv om alt ikke nødvendigvis er formulert som et rettslig krav.

DIO mener også at det bør fremgå tydeligere hvilke anbefalinger som bygger på konkrete lovkrav, og hvilke som representerer god praksis utover regelverket. Der veilederen omtaler rettslige krav bør det vurderes å lenke direkte til relevant regelverk og aktuelle bestemmelser. Det vil gjøre veilederen enklere å forstå og lettere å bruke i virksomhetenes juridiske og faglige vurderinger.

DIO anbefaler at veilederen tydeliggjør at «*anbefaling*» ikke betyr «*uviktig*». Flere anbefalinger er forutsetninger for realisering av samfunnsnytt, deling på tvers og bruk av data som grunnlag for KI. Det bør derfor framgå hvorfor anbefalingen er viktig, hvilken risiko den reduserer, og når den bør anses som særlig relevant.

Konkrete forslag til endringer i veilederen

- **Legg inn begrunnelse per anbefaling.** Under hvert punkt bør veilederen kort forklare hvorfor anbefalingen er viktig, hvilken praktisk risiko den møter, og hvilke brukssituasjoner som gjør den særlig relevant.
- **Innfør en kategori for anbefalt minimumspraksis.** Noen anbefalinger bør beskrives som minimumspraksis for virksomheter som deler data av høy verdi, data som brukes av flere aktører, data som inngår i automatiserte prosesser eller data som kan brukes som grunnlag for KI.
- **Lenk til regelverk der krav omtales.** Der veilederen beskriver rettslige krav bør den, så langt det er hensiktsmessig, vise til relevant lovverk eller konkrete bestemmelser. Dette vil gjøre skillet mellom krav og anbefalinger tydeligere
- **Tydeliggjør koblingen til ansvar og risikovurdering.** Virksomhetene bør oppfordres til å dokumentere begrunnelser når sentrale anbefalinger ikke følges, særlig ved data med høy etterspørsel, høy samfunnsverdi eller tverrsektoriell betydning.

3. FAIR-prinsippene

Veilederen viser til de internasjonale FAIR-prinsippene. FAIR står for Findable, Accessible, Interoperable, Reusable. Dette er en større endring sammenlignet med de nåværende retningslinjene ved tilgjengeliggjøring av offentlige data. Rådet har selv definert ambisjonsnivåene, som en hjelp for offentlige virksomheter når de skal vurdere hvilke prinsipper de bør etterleve.

På hvilken måte har det en verdi for databrukere om offentlig sektor i større grad etterlever FAIR-prinsippene? Eventuelt hvis det ikke har verdi, hvorfor ikke? Er FAIR-prinsippene gjennomførbare og mulig å etterleve for offentlige virksomheter som deler data?

DIO vurderer at FAIR-prinsippene har betydelig verdi for databrukere. Prinsippene gir et felles språk for hva som gjør data mulig å finne, få tilgang til, sammenstille og gjenbruke. Dette er særlig relevant for departementsfellesskapet, der data ofte må forstås på tvers av fagområder, systemer, virksomheter og styringsnivåer.

For databrukere handler FAIR i praksis om redusert friksjon. Når data har gode metadata, stabile identifikatorer, tydelige vilkår, standardiserte formater, kvalitetssignaler og referanser til andre data, blir det enklere å vurdere om dataene kan brukes. Dette er viktig for manuell analyse, men enda viktigere når data skal brukes i KI-løsninger, automatiserte prosesser, søk, rapportering og beslutningsstøtte.

DIO mener FAIR-prinsippene er gjennomførbare, men ikke uten prioritering og tilpasning. Full etterlevelse kan være krevende, særlig for virksomheter med eldre systemer, fragmentert informasjonsforvaltning, uklart dataeierskap eller begrenset kapasitet. Derfor bør veilederen vektlegge gradvis innføring, risikobasert prioritering og tydelige ambisjonsnivåer. Det bør være legitimt å starte med metadata, synliggjøring, lisenser og ansvar, og deretter bygge videre mot mer avansert interoperabilitet.

Konkrete forslag til endringer i veilederen

- **Oversett FAIR til praktiske handlinger.** Veilederen bør vise hva FAIR betyr i konkrete aktiviteter: registrere metadata, bruke varige identifikatorer, publisere vilkår, dokumentere kvalitet, bruke standardiserte begreper, etablere API eller nedlasting, og forvalte endringer.
- **Knytt FAIR til KI-egnethet.** DIO anbefaler at veilederen forklarer at data som skal kunne brukes i KI og automatisering, trenger dokumentasjon, kvalitet, sporbarhet, rettigheter og stabil tilgang. FAIR kan presenteres som en praktisk forutsetning for ansvarlig bruk av data i KI-sammenheng.
- **Prioriter etter verdi og risiko.** Veilederen bør anbefale at virksomheter prioriterer FAIR-arbeid for data med høy etterspørsel, høy samfunnsverdi, tverrsektoriell relevans, regelmessig gjenbruk eller betydning for analyse og KI.

Er rådets ambisjonsnivåer for FAIR-prinsippene forståelig og hensiktsmessig? Bør ambisjonsnivået justeres for noen av prinsippene, og i så fall hvilke og hvordan?

DIO mener at ambisjonsnivåene for FAIR-prinsippene er et godt grep. De kan gjøre et komplekst rammeverk mer tilgjengelig for virksomheter som skal starte eller videreutvikle arbeidet med datadeling. Det er også positivt at ambisjonsnivåene bygger på hverandre, fordi dette kan støtte gradvis modning.

Samtidig bør ambisjonsnivåene forklares mer praktisk. Virksomheter vil ha behov for å forstå hva lavt, middels og høyt ambisjonsnivå betyr i arbeidshverdagen, hvilke tiltak som normalt ligger på hvert nivå, og hvilke typer data som bør omfattes av de ulike nivåene. Slik ambisjonsnivåene framstår nå, kan de oppleves som tekniske og krevende for virksomheter med begrenset FAIR-kompetanse.

DIO anbefaler at ambisjonsnivåene kobles til en modenhetsmodell og til eksempler. For eksempel kan lavt nivå beskrives som et minimum for synliggjøring og grunnleggende metadata, middels nivå som forutsigbar maskinell tilgang og bedre dokumentasjon, og høyt nivå som mer avansert semantisk interoperabilitet, sporbarhet og sammenstilling på tvers.

Konkrete forslag til endringer i veilederen

- **Gjør nivåene mer brukerorienterte.** Beskriv hva hvert ambisjonsnivå betyr for både datatilbyder og databruker. Det vil gjøre modellen lettere å forstå og anvende.

- **Legg inn eksempler per nivå.** Vis ett eller to konkrete eksempler på hvordan samme datasett kan løftes fra lavt til middels og høyt ambisjonsnivå.
- **Koble nivåene til prioritering.** Veilederen bør forklare at ikke alle datasett trenger høyeste ambisjonsnivå, men at datasett med høy verdi, høy bruk eller KI-relevans bør vurderes for høyere nivå.

Er oversettelsene av prinsippene forståelig, og gjengir de meningsinnholdet fra originalspråket, engelsk? Hvilken norsk oversettelse av «Findable» er mest dekkende og presis - «gjenfinnbar» eller «søkbar»? Er det andre begreper som bør vurderes?

DIO mener oversettelsene bør balansere faglig presisjon og klarspråk. Veilederen bør bruke begreper som både bevarer koblingen til FAIR-prinsippenes opprinnelige betydning og som samtidig er forståelige for målgrupper uten særskilt kompetanse innen informasjonsforvaltning.

For «Findable» mener DIO at «gjenfinnbar» er faglig mer presist enn «søkbar», fordi begrepet også omfatter metadata, identifikatorer og muligheten til å finne data igjen over tid. Samtidig vil mange brukere intuitivt forstå «søkbar» bedre. DIO anbefaler derfor at veilederen benytter «gjenfinnbar og søkbar» som hovedbegrep, men gir en forklaring av begrepene i klarspråk.

For «Interoperable» anbefaler DIO at veilederen benytter ett gjennomgående fagbegrep og samtidig forklarer dette i klarspråk. Uavhengig av valgt begrep er det viktig at leseren forstår at prinsippet handler om at data kan utveksles, forstås og brukes på tvers av systemer og virksomheter.

Konkrete forslag til endringer i veilederen

- **Definer begrepene i en ordliste.** Veilederen bør ha en kort ordliste for begreper som metadata, datasett, datakvalitet, dataeier, viderebruk, API, identifikator, lisens, FAIR, semantisk standard og maskinlesbar.
- **Bruk «gjenfinnbar og søkbar» for Findable.** DIO anbefaler denne kombinasjonen fordi den både er faglig presis og forståelig for en bred målgruppe.
- **Unngå statisk språk om praksis.** Der veilederen omtaler beste praksis, bør formuleringen endres til «gjeldende beste praksis» eller «anbefalt praksis per i dag».

4. Andre innspill

Vi ønsker også innspill som ikke dekkes av spørsmålene over. Dette kan være synspunkter på enkeltpunkter i veilederen, forhold vi ikke har spurt om, eller andre perspektiver dere mener er relevante.

Er det noe i veilederen dere ønsker å kommentere spesifikt, bruker dere gjerne overskriftene og nummereringen fra veilederen.

DIO har følgende samlede forbedringsforslag. Forslagene er ment å styrke veilederen som praktisk virkemiddel og gjøre den mer anvendelig for virksomheter som skal gjøre data tilgjengelige i praksis.

For det første bør veilederen koble datadeling tydeligere til informasjonsforvaltning. Tilgjengeliggjøring av data er ikke en isolert publiseringsaktivitet, men en del av livsløpet til informasjon og digitale tjenester. Data må forvaltes fra planlegging og anskaffelse til utvikling, drift, endring, arkivering og avvikling.

For det andre bør veilederen synliggjøre data som grunnlag for KI. KI-løsninger er avhengige av data som er forståelige, sporbare, dokumenterte, tilgjengelige og underlagt avklarte bruks- og viderebruksvilkår. Dersom offentlige data skal kunne brukes ansvarlig og effektivt i KI-sammenheng, må datadeling ses i sammenheng med metadata, kvalitet, eierskap, rettigheter og sikkerhet.

For det tredje bør veilederen legge større vekt på deling og gjenbruk internt i offentlig sektor og i departementsfellesskapet. Selv om veilederen også retter seg mot næringsliv, forskning, presse og sivilsamfunn, er intern og tverrsektoriell gjenbruk en viktig del av samfunnsnytt. Mange gevinster oppstår når data kan brukes på tvers av forvaltningsområder, uten at samme data innhentes eller forvaltes parallelt flere steder.

I tillegg har DIO et mer konkret innspill til veilederen. Vi mener veilederen bør nyansere anbefalingen om å tilby data uten brukerregistrering. Åpne data bør som hovedregel være tilgjengelige uten unødvendige tilgangshindre. Samtidig kan brukerregistrering og API-nøkler i enkelte tilfeller være et legitimt og hensiktsmessig virkemiddel for å sikre stabil drift, beskytte datatjenester mot misbruk, styre belastningen på tjenesten og varsle brukere om vesentlige endringer eller driftsforstyrrelser. Veilederen bør derfor tydeliggjøre at slike mekanismer kan være forenlige med prinsippet om åpne data når formålet er driftssikkerhet og forutsigbar tjenesteleveranse, ikke begrensning av legitim bruk.

Konkrete forslag til endringer i veilederen

Forslagene nedenfor er ikke ment som nye obligatoriske kapitler i veilederen, men som temaer som med fordel kan styrkes eller omtales tydeligere i eksisterende struktur.

- **Nytt punkt: Avklar dataeierskap før tilgjengeliggjøring.** Veilederen bør ha et eget punkt som sier at virksomheten bør avklare hvem som eier eller forvalter dataene, hvem som kan beslutte deling, hvem som fastsetter vilkår, og hvem som har ansvar for kvalitet, metadata og endringshåndtering.
- **Nytt punkt: Beskriv vilkår for viderebruk tydelig.** Lisens er nødvendig, men ikke alltid tilstrekkelig. Veilederen bør beskrive hvordan virksomheter bør informere om praktiske vilkår, begrensninger, historikk, endringer, ansvarsforhold og kontaktpunkt.
- **Nytt punkt: Bygg deling inn i anskaffelser og systemutvikling.** DIO anbefaler at veilederen tydeliggjør at nye systemer bør planlegges med innebygd åpenhet, eksportmuligheter, API-er, metadata, tilgangsstyring og rapportering fra start.

- **Nytt punkt: Forvalt datatjenester som produkter.** Data som deles gjennom API-er, nedlastinger eller kataloger bør ha tydelig forvaltningsansvar, livsløp, versjonering, endringslogg, tjenestenivå og kontaktpunkt.
- **Nytt punkt: Gjør veilederen mer praktisk for ikke-spesialister.** Veilederen bør ha korte forklaringer, eksempler, sjekklister og maler som kan brukes av fagpersoner, ledere, prosjektledere, jurister, arkitekter og systemeiere.
- **Nytt punkt: Knytt datadeling til KI og automatisert viderebruk.** Veilederen bør forklare hvorfor metadata, kvalitet, opphav, sporbarhet og vilkår er avgjørende når data skal brukes av KI-systemer eller i automatiserte beslutningsstøtteprosesser.
- **Nytt punkt: Innfør «gjeldende beste praksis» som begrep.** Dette vil gjøre språket mer dynamisk og bedre tilpasset et område der praksis, teknologi og regelverk utvikler seg.
- **Nytt punkt: Lag vedlegg med minimumsmetadata.** DIO anbefaler et praktisk vedlegg som viser minimumsfelter for databeskrivelse, inkludert tittel, formål, dataeier/forvalter, kontaktpunkt, kvalitet, oppdateringsfrekvens, lisens, vilkår, tilgangsmåte, identifikator, versjon, begreper og relaterte datasett.
- **Presiser bruk av API-nøkler og registrering ved behov.** Veilederen bør tydeliggjøre at brukerregistrering og API-nøkler kan være hensiktsmessige virkemidler når dette er nødvendig for sikker drift, misbruksbeskyttelse, styre belastning eller varsling om vesentlige endringer i tjenesten.

Med hilsen

Karsten Rieck
seksjonsleder

Reidar Mathisen
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ikke håndskrevne signaturer.